

Raadsvoorstel

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.	stuknr. B. en W.
2014	RA14.0054	A 8	14/584

Onderwerp:

Afsluiten van de elektronische weg (e-mail) en de fax voor het indienen van Wob-verzoeken.

Portefeuillehouder: C. Bijl

Personeel, Juridische Zaken en Communicatie

Juridische Zaken en Inkoop

mr. J.J. Jansen, telefoon ((0591) 68 55 61)

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld besluit

Afsluiten van de elektronische weg (e-mail) en de fax voor verzoeken om informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), voor zover behorende tot de bevoegdheid van de raad, op basis van artikel 2.15, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Samenvatting

Het recht op (overheids-)informatie is een grondrecht dat mede is geregeld in de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob). Een verzoek om informatie op grond van de Wob kan bij alle bestuursorganen van de gemeente Emmen schriftelijk en mondeling worden ingediend, waaronder ook via de e-mail. De laatste jaren worden alle gemeenten geconfronteerd met een gestaag toenemend aantal verzoeken om informatie op grond van de Wob. Het heeft er echter alle schijn van dat het bij een deel van de verzoekers om informatie uiteindelijk niet gaat om de gevraagde informatie, maar enkel om financieel gewin. Met het oog op het toenemend aantal oneigenlijke Wob-verzoeken, is het wenselijk om een drempel op te werpen. Een reële mogelijkheid is, om de terminologie van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) te gebruiken, om de elektronische weg (e-mail) af te sluiten voor het indienen van een Wob-verzoeken. Elk gemeentelijk bestuursorgaan moet dit afzonderlijk besluiten, indien en voor zover het een Wob-verzoek betreft dat tot hem is gericht. De burgemeester en het college hebben al besloten om de e-mail en fax af te sluiten voor Wob-verzoeken, voor zover behorende tot hun bevoegdheid.

Bijlagen:

N.v.t.

Stukken ter inzage:

Collegebesluit d.d. 10 juni 2014 en de daarbij behorende stukken

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.		stuknr. B. en W.
2014	RA14.0054	A	8	14/584

1. Aanleiding voor het voorstel:

Het recht op (overheids-)informatie is een grondrecht dat mede is geregeld in de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob). Een verzoek om informatie op grond van de Wob kan bij alle bestuursorganen van de gemeente Emmen schriftelijk en mondeling worden ingediend, waaronder ook via de e-mail. De laatste jaren worden alle gemeenten geconfronteerd met een gestaag toenemend aantal verzoeken om informatie op grond van de Wob. Het heeft er echter alle schijn van dat het bij een deel van de verzoekers om informatie uiteindelijk niet gaat om de gevraagde informatie, maar enkel om financieel gewin.

Door middel van het indienen van een omvangrijk Wob-verzoek of het doen van een hele reeks Wob-verzoeken in een korte periode, hoopt de verzoeker dat het bestuursorgaan niet binnen de wettelijke beslistermijn op deze verzoeken kan reageren om zodoende een dwangsom of de proceskosten te kunnen incasseren. Aangezien de verzoeker bij zijn verzoek geen belang hoeft te stellen (artikel 3 lid 3 Wob) en de wettelijke beslistermijn verhoudingsgewijs kort is (artikel 6 leden 1 en 2 Wob), is er een reële kans dat de aanvrager slaagt in zijn opzet. Gelet op de kerndoelstelling van de Wob (d.i. de mogelijkheid van burgers om overheidsinformatie te verkrijgen), zijn oneigenlijke Wob-verzoeken niet gericht op het verkrijgen van informatie. De verzoeker heeft een heel ander doel, bijvoorbeeld het frustreren, verstoren of vertragen van de werkzaamheden van het bestuursorgaan, het verdienen van geld of het gebruik van een Wob-verzoek om iets anders van het bestuursorgaan gedaan te krijgen.

Met het oog op het toenemend aantal oneigenlijke Wob-verzoeken, is het wenselijk om een drempel op te werpen. Een reële mogelijkheid is, om de terminologie van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) te gebruiken, om de elektronische weg (e-mail) af te sluiten voor het indienen van een Wob-verzoeken. Elk gemeentelijk bestuursorgaan moet dit afzonderlijk besluiten, indien en voor zover het een Wob-verzoek betreft dat tot hem is gericht. De afsluiting is het meest effectief wanneer de burgemeester, het college en de raad gezamenlijk besluiten om de e-mail en de fax niet langer open te stellen voor verzoeken om informatie op grond van de Wob.

2. Argumentatie/beoogd effect:

2.1 Afsluiten elektronische weg teneinde onredelijke of oneigenlijke Wob-verzoeken tegen te gaan

De praktijk leert dat de stijging van het aantal Wob-verzoeken grotendeels voor rekening komt voor onredelijk of oneigenlijk gebruik van de Wob. Het (kennelijk) oneigenlijk Wob-verzoek kenmerkt zich door een zeer brede en omvangrijke vraagstelling, die vaak via e-mail tegelijk wordt verzonden aan vele overheidsinstanties (bijv. alle gemeenten in Nederland). Op dit moment voorziet de Wob (nog) niet in een bepaling waarmee dit soort oneigenlijke Wob-verzoeken kunnen worden afgewezen. Uit de jurisprudentie kan worden afgeleid dat dit soort Wob-verzoeken correct moeten worden afgehandeld, ook wanneer het een (kennelijk) onredelijk of oneigenlijk Wob-verzoek betreft.

Uit vorenstaande volgt dat er onvoldoende juridische grondslag is om (kennelijk) onredelijke of oneigenlijke Wob-verzoeken niet in behandeling te nemen. Een hoge werkdruk of zware belasting van de ambtelijke organisatie in combinatie met een korte beslistermijn (i.c. vier weken met een verdagingsmogelijkheid van nog één keer vier weken), is onvoldoende grondslag voor het afwijzen of niet in behandeling nemen van het Wob-verzoek. Op grond van artikel 2.15, tweede lid, van de Awb is het wel mogelijk om de elektronische weg af te sluiten voor verkeer tussen burgers en bestuursorganen. De mondelinge en schriftelijke weg voor het indienen van een Wob-verzoek blijven openstaan. Door het afsluiten van de elektronische weg volstaat niet langer “een simpele druk op de knop”, maar moet de verzoeker meer moeite doen en kosten maken (briefpapier, envelop en postzegel) om een Wob-verzoek in te dienen bij een bestuursorgaan van de gemeente Emmen.

Om op korte termijn al te kunnen genieten van de beoogde voordelen van het onderhavige afsluitingsbesluit, hebben de burgemeester en het college besloten om met ingang van 1 juli 2014 de e-mail en de fax af te sluiten voor Wob-verzoeken. Als de raad een besluit heeft genomen, wordt deze weg ook afgesloten voor Wob-verzoeken die zijn gericht aan de raad met ingang van de eerste dag van de maand volgend op de dag dat het raadsbesluit is genomen.

2.2 Kostenverhaal

De gemeente kan basis van de Legesverordening 2014 kosten in rekening brengen voor het kopiëren van documenten die aan de Wob-verzoeker worden verstrekt (i.c. € 0,31 per kopie). Andere kosten, zoals een vergoeding voor de gemaakte arbeidsuren, mogen op gronden van de rechtspraak niet bij de verzoeker in rekening worden gebracht. Soms schrikt een Wob-verzoeker van de hoogte van de kopieerkosten die zijn verbonden aan zijn omvangrijk Wob-verzoek, dat hij het verzoek per omgaande intrekt. Iemand die op grond van de Wob verzoekt om informatie mag in beginsel zelf aangeven op welke wijze hij de gevraagde informatie wenst te ontvangen (zie artikel 7 lid 2 Wob). In het digitale tijdperk kiest een groot deel van de Wob-verzoekers voor digitale afschriften van de gevraagde documenten. De gemeente mag voor digitale afschriften geen kosten in rekening brengen. Kostenverhaal biedt dan ook onvoldoende soelaas om (kennelijk) onredelijk of oneigenlijk gebruik van de Wob tegen te gaan.

2.3 U-bocht

In de praktijk blijkt dat er niet veel Wob-verzoeken worden gericht aan de raad. Toch is het wenselijk dat de raad ook de elektronische weg en de fax afsluit voor het indienen van Wob-verzoeken. Immers, het is denkbaar dat verzoekers zich na het afsluiten van de elektronische weg en de fax door de burgemeester en het college, zich meer gaan wenden tot de raad (een zgn. U-bocht). In dat geval wordt het beoogde doel niet bereikt, maar vindt eerder een ongewenste verschuiving van de onderhavige problematiek plaats.

2.4 Gezamenlijk één lijn trekken

Zoals hierboven al vermeld onder punt 2.3, is het gewenst dat alle bestuursorganen van de gemeente Emmen één lijn trekken. Om het maximale effect te bereiken, zullen ook andere overheidsorganisaties moeten besluiten om de elektronische weg en de fax af te sluiten voor onredelijke of oneigenlijke Wob-verzoeken. Onderhavig voorstel sluit hierbij aan. Zo hebben een groot aantal gemeenten al besloten om geen Wob-verzoeken meer te behandelen die worden ingediend via e-mail of fax.

2.5 Wetsvoorstel “Wet open overheid”

Bij de Tweede Kamer is op dit moment in behandeling het wetsvoorstel “Wet open overheid”. Middels deze nieuwe wet wordt de huidige Wob ingetrokken. Dit wetsvoorstel ziet eveneens op het verstrekken van informatie op verzoek, het verschaffen van informatie uit eigen beweging en het hergebruik van informatie. Dit wetsvoorstel geeft bestuursorganen ook een aantal instrumenten tegen onredelijke of oneigenlijke verzoeken om informatie. Zo bevat artikel 4.6 van het wetsvoorstel een antimisbruikbepaling, dat een bestuursorgaan de bevoegdheid geeft om te besluiten een onredelijk of oneigenlijk informatieverzoek niet te behandelen. Daarnaast sluit artikel 8.4 van het wetsvoorstel de dwangsom bij niet tijdig beslissen uit bij beschikkingen op grond van deze wet en bij beslissingen op bezwaar tegen deze beschikkingen. Op dit moment is nog niet duidelijk wanneer de “Wet open overheid” in werking zal treden. Vanuit de VNG is bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties al meerdere keren aangedrongen op een spoedige inwerkingtreding van dit wetsvoorstel. Gelet op de onzekerheid betreffende de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel, is het gewenst om alvast te besluiten de elektronische weg en de fax af te sluiten voor het indienen van Wob-verzoeken.

3. Relatie met bestaand beleid/eerder genomen besluiten:

Niet van toepassing.

4. Afstemming met externe partijen/communicatie:

(1) Op de gemeentelijke website wordt vermeld dat de burgemeester, het college en – te zijner tijd- de raad hebben besloten dat verzoeken om informatie op grond van de Wob via e-mail en de fax worden geweigerd.

(2) Daarnaast wordt deze beslissing gepubliceerd middels een mededeling in het huis-aan-huisblad “ZuidOosthoeker”.

(3) Wanneer alsnog via de e-mail of de fax een Wob-verzoek wordt gericht aan de burgemeester, het college of de raad, dan wordt de afzender van de afsluiting op de hoogte gesteld. Op grond van artikel 2.15, vierde lid, van de Awb moet de weigering zo spoedig mogelijk aan de verzoeker worden medegedeeld. Bij voorkeur wordt dit schriftelijk gedaan, maar wanneer het postadres van de afzender ontbreekt mag dit ook per e-mail geschieden. De inhoud van deze reactie is gelijk aan de mededeling, zoals die wordt vermeld op de gemeentelijke website en is gepubliceerd in de “ZuidOosthoeker”. De mededeling luidt als volgt:

“Verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) kunnen vanaf 1 juli 2014 niet meer worden ingediend via de e-mail of via de fax. De reden om deze “elektronische weg” af te sluiten is dat er een toenemend aantal Wob-verzoeken wordt gedaan waarbij het niet direct gaat om het inwinnen van informatie, maar om het innen van een dwangsom in het geval de gemeente niet tijdig reageert op het Wob-verzoek of een bezwaar tegen een Wob-besluit. Het behandelen van deze Wob-verzoeken leidt tot een onevenredige belasting van de capaciteit van onze organisatie, wat ten koste gaat van onze dienstverlening aan de burgers van de gemeente Emmen. Wob-verzoeken kunnen per post worden ingediend of aan de ontvangstbalie van het gemeentehuis of gemeentewinkels worden overhandigd”.

5. Financiële consequenties/voorgestelde dekking:

Niet van toepassing.

Een concept-besluit is bijgevoegd.

Emmen, 10 juni 2014.

Burgemeester en wethouders van Emmen,
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Mewe

C. Bijl

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.		stuknr. B. en W.
2014	RA14.0054	A	8	14/584

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Emmen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 10 juni 2014, nummer: 14/584;

gelet op het bepaalde in de Wet openbaarheid van bestuur en artikel 2:15, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht;

b e s l u i t :

met ingang van de eerste dag van de maand volgend op de dag waarop dit raadsbesluit is genomen, de elektronische weg (e-mail) en de fax af te sluiten voor verzoeken om informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur, voor zover behorende tot de bevoegdheid van de raad.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 25 september 2014.

de griffier,

de voorzitter,

H.D. Werkman

C. Bijl